

UNIT I

Lesson 1

అది ఏమిటి? ఆయన ఎవరు? WHAT IS THAT?
అది ఎమిటి? ఆయన ఎవరు? AND WHO IS HE?
adi ēmiṭi? āyana evaru?

రవి : అది ఏమిటి?
రవి : అది ఎమిటి?
ravi : adi ēmiṭi?

What is that?

గిరి : అది కుర్చీ.
గిరి : అది కుర్చీ.
giri : adi kurcī.

That is a chair.

రవి : ఇది ఏమిటి?
రవి : ఇది ఎమిటి?
ravi : idi ēmiṭi?

What is this?

An Intensive Course in Telugu

గిరి : ఇది బల్ల.

గిరి : ఇది బల్ల.

giri : idi balla.

This is a table.

రవి : ఇది గోడ. అది వాకిలి.

రవి : ఇది గోడ. అది వాకిలి.

ravi : idi gōḍa. adi vākili.

This is a wall.

That is a threshold.

ఇది కాఱితం. అది కలం.

ఇది కాఱితం. అది కలం.

idi kāyitaM. adi kalaM.

This is a paper.

That is a pen.

ఇది పుస్తకం.

అది గడియారం.

ఇది పుస్తకం. అది గడియారం.

idi pustakaM.

adi gaḍiyāraM.

This is a book.

That is a clock/watch.

ఇది కుక్క. అది పిల్లి.

ఇది కుక్క. అది పిల్లి.

idi kukka. adi pilli.

This is a dog. That is a cat.

గిరి : ఏది తలుపు? ఏది కిటికీ?

గిరి : ఏది తలుపు? ఏది కిటికీ?

giri : ēdi talupu? ēdi kiṭikī?

Which is the door?

Which is the window?

రవి : ఇది తలుపు. అది కిటికీ.

రవి : ఇది తలుపు. అది కిటికీ.

ravi : idi talupu. adi kiṭikī.

This is the door?

That is the window.

Lesson 1

రవి : ఆయన ఎవరు?

Who is he?

రవి : ఆయన ఐవరు?

ravi : āyana evaru?

లత : ఆయన మాష్టరుగారు.

He is a teacher.

లత : ఆయన మాష్టరుగారు।

lata : āyana māṣṭarugāru.

రవి : ఆమె ఎవరు?

Who is she?

రవి : ఆమె ఐవరు?

ravi : āme evaru?

లత : ఆమె టీచరుగారు.

She is a teacher?

లత : ఆమె టీచరుగారు।

lata : āme ṭīcarugāru.

రవి : ఈయన ఎవరు? ఈమె ఎవరు?

Who is he and who is she?

రవి : ఐయన ఐవరు? ఐమె ఐవరు?

ravi : īyana evaru? īme evaru?

లత : ఈయన ప్రిన్సిపాల్‌గారు.

He is the Principal.

ఈమె డాక్టరుగారు.

She is the doctor.

లత : ఐయన ప్రిన్సిపాల్‌గారు।

ఐమె డాక్టరుగారు।

lata : īyana prinsipālgāru.

īme ḍāḱṭarugāru.

రవి : ఆయన రామారావుగారు. ఆమె లీలగారు.

He is Mr. Ramarao.

రవి : ఆయన రామారావుగారు । ఆమె లీలగారు।

She is Ms. Leela.

ravi : āyana rāmārāvu gāru. āme līlagāru.

An Intensive Course in Telugu

లత : రామారావుగారు ఎవరు?
లీలగారు ఎవరు?

What is Mr. Ramarao?
What is Ms. Leela?

లత : రామారావుగారు ఐవరు?
లీలగారు ఐవరు?

lata : rāmārāvugāru evaru?
līlagāru evaru?

రవి : రామారావు డాక్టరు. లీల టీచరు.

Ramarao is a doctor.

రవి : రామారావు డాక్టరు। లీల టీచరు।

Leela is a teacher.

ravi : rāmārāvu ḍāḱṭaru. līla tīcaru.

లత : ఈమె కమల. ఈయన సుబ్బారావు.

She is Kamala.

లత : ఐమీ కమల। ఐయన సుబ్బారావు।

He is Subbarao.

lata : īme kamala. īyana subbārāvu.

రవి : కమల విద్యార్థిని.

Kamala is a student.

సుబ్బారావు విద్యార్థి.

Subbarao is a student.

రవి : కమల విద్యార్థిని।

సుబ్బారావు విద్యార్థి।

ravi : kamala vidyārthini.

subbārāvu vidyārthi.

లత : ఎవరు మోహన్? ఎవరు విజయ?

Who is Mohan?

లత : ఐవరు మోహన్? ఐవరు విజయ?

Who is Vijaya?

lata : evaru mōhan? evaru vijaya?

రవి : ఆయన మోహన్. ఈమె విజయ.

He is Mohan.

రవి : ఆయన మోహన్। ఐమీ విజయ।

She is Vijaya.

ravi : āyana mōhan. īme vijaya.

DRILLS

a. Response drill

Model (i)   అది ఏమిటి? (బల్ల)   అది బల్ల.
                          అది ఎమిటి? (బల్ల)   అది బల్ల.
                          adi ēmiṭi? (balla)   *adi balla.*

1. అది ఏమిటి? (కుర్చీ)   3. అది ఏమిటి? (గడియారం)
                          అది ఎమిటి? (కుర్చీ)   అది ఎమిటి? (గడియారం)
                          adi ēmiṭi? (kurcī)   *adi ēmiṭi? (gaḍiyāraM)*

2. అది ఏమిటి? (కలం)   4. అది ఏమిటి? (గోడ)
                          అది ఎమిటి? (కలం)   అది ఎమిటి? (గోడ)
                          adi ēmiṭi? (kalaM)   *adi ēmiṭi? (gōḍa)*

Model (ii)   ఆయన ఎవరు? (మాష్టరుగారు)   ఆయన మాష్టరుగారు.
                          ఆయన ఎవరు? (మాష్టరుగారు)   ఆయన మాష్టరుగారు.
                          āyana evaru? (māṣṭarugāru)   *āyana māṣṭarugāru.*

1. ఆయన ఎవరు? (డాక్టరు)   2. ఈయన ఎవరు? (రామయ్యగారు)
                          ఆయన ఎవరు? (డాక్టరు)   ఈయన ఎవరు? (రామయ్యగారు)
                          āyana evaru? (ḍāḱṭaru)   *īyana evaru? (rāmāyṣagāru)*

3. ఆమె ఎవరు? (ప్రిన్సిపాల్)   4. ఈమె ఎవరు? (సీత)
                          ఆమె ఎవరు? (ప్రిన్సిపాల్)   ఈమె ఎవరు? (సీత)
                          āme evaru? (prinsipāl)   *īme evaru? (sīta)*

Model (iii)   గిరి ఎవరు? (మాష్టరు)   గిరి మాష్టరు.
                          గిరి ఎవరు? (మాష్టరు)   గిరి మాష్టరు.
                          giri evaru? (māṣṭaru)   *giri māṣṭaru.*

An Intensive Course in Telugu

1. రామారావు ఎవరు? (విద్యార్థి) రామారావు ఐవరు? (విద్యార్థి) <i>rāmārāvu evaru? (vidyārthi)</i>	3. లత ఎవరు? (డాక్టరు) లత ఐవరు? (డాక్టరు) <i>lata evaru? (dāṭṭaru)</i>
2. గిరిజ ఎవరు? (టీచరు) గిరిజ ఐవరు? (టీచరు) <i>giriḥa evaru? (tīcaru)</i>	4. కమల ఎవరు? (విద్యార్థిని) కమల ఐవరు? (విద్యార్థిని) <i>kamala evaru? (vidyārthini)</i>

Model (iv) ఏది బల్ల? ఏది కుర్చీ? అది బల్ల? అది కుర్చీ? <i>ēdi balla? ēdi kurcī?</i>	అది బల్ల. ఇది కుర్చీ. అది బల్ల । ఇది కుర్చీ। <i>adi balla. idi kurcī.</i>

1. ఏది కుక్క? ఏది పిల్లి? అది కుక్క? అది పిల్లి? <i>ēdi kukka? ēdi pilli?</i>	3. ఏది కలం? ఏది కాయితం? అది కలం? అది కాయితం? <i>ēdi kalaM? ēdi kāyitaM?</i>
2. ఏది పుస్తకం? ఏది గడియారం? అది పుస్తకం? అది గడియారం? <i>ēdi pustakaM? ēdi gaḍiyāraM?</i>	4. ఏది గోడ? ఏది వాకిలి? అది గోడ? అది వాకిలి? <i>ēdi gōḍa? ēdi vākili?</i>

b. Transformation drill

Model (i) అది పిల్లి. అది పిల్లి। <i>adi pilli.</i>	అది ఏమిటి? అది ఏమిటి? <i>adi ēmiṭi?</i>

1. అది కుక్క. అది కుక్క। <i>adi kukka.</i>	2. అది గోడ. అది గోడ । <i>adi gōḍa.</i>	3. ఇది కలం. ఇది కలం । <i>idi kalaM.</i>

Model (ii) ఆమె టీచరు.
आमे टीचर।
āme tīcaru.

ఆమె ఎవరు?
आमे ऐवरु?
āme evaru?

1. ఆమె డాక్టరు.
आमे डाक्टर।
āme ḍāktaru.

2. ఈమె సుగుణ.
ईमे सुगुण।
īme suguṇa.

3. ఈమె విద్యార్థిని.
ईमे विद्यार्थिनि।
īme vidyārthini.

Model (iii) ఆయన మాస్టరు.
आयन माष्टर।
āyana maṣṭaru.

ఆయన ఎవరు?
आयन ऐवरु?
āyana evaru?

1. ఆయన డాక్టరు.
आयन डाक्टर।
āyana ḍāktaru.

2. ఈయన శేఖర్.
ईयन शेखर।
īyana śēkhar.

3. ఈయన విద్యార్థి.
ईयन विद्यार्थि।
īyana vidyārthi.

EXERCISES

a. Fill in the blanks.

1. అది/అది/ *adi* _____ . (clock)
2. అది/అది/ *adi* _____ . (threshold)
3. అది/అది/ *adi* _____ . (wall)
4. అది/అది/ *adi* _____ . (table)
5. అది/అది/ *adi* _____ . (door)
6. అది/అది/ *adi* _____ . (chair)
7. అది/అది/ *adi* _____ . (cat)
8. అది/అది/ *adi* _____ . (dog)

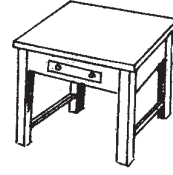
An Intensive Course in Telugu

b. Fill in the blanks using అది అది *adi* / ఇది ఇది *idi* or ఆయన ఆయన *āyana* or ఆమె ఆమె *āme* / ఈమె ఈమె *īme*. Assume that the object is near if the picture is nearer, and distant if the picture is farther.

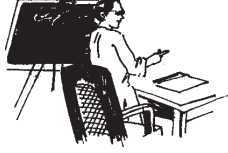
1. _____ కుక్క కుక్క *kukka*.

2. _____ బల్ల బల్ల *balla*.

3. _____ మాష్టరు మాష్టరు *māṣṭaru*.

4. _____ కమల కమల *kamala*.

5. _____ పుస్తకం పుస్తకం *pustakaM*.

6. _____ వాకిలి వాకిలి *vākili*.

7. _____ డాక్టరు డాక్టరు *dāktaru*.

8. _____ విజయ విజయ *vijaya*.

Lesson 1

c. Answer the following questions. Assume the object is near if the picture is near and distant if the picture is farther.

1. ఇది ఏమిటి?
ఇది ఎమిటి?
idi ēmiṭi?

2. అది ఏమిటి ?
అది ఎమిటి?
adi ēmiṭi

3. ఇది ఏమిటి?
ఇది ఎమిటి?
idi ēmiṭi?

4. అది ఏమిటి?
అది ఎమిటి?
adi ēmiṭi?

5. ఈయన ఎవరు?
ఐయాన ఎవరు?
īyana evaru?

6. ఆయన ఎవరు?
ఆయాన ఎవరు?
āyana evaru?

7. ఈమె ఎవరు?
ఐమె ఎవరు?
īme evaru?

8. ఆమె ఎవరు?
ఆమె ఎవరు?
āme evaru?

VOCABULARY

అది	अदि	<i>adi</i>	that (neut. pro.)
ఏమిటి	एमिटि	<i>ēmiṭi</i>	what (pro.)
కుర్చీ	कुर्ची	<i>kurcī</i>	chair
ఇది	इदि	<i>idi</i>	this (pro.)
బల్ల	बल्ल	<i>balla</i>	table/bench
గోడ	गोड	<i>gōḍa</i>	wall
వాకిలి	वाकिलि	<i>vākili</i>	threshold
కాయితం	कायितं	<i>kāyitaM</i>	paper
కలం	कलं	<i>kalaM</i>	pen
పుస్తకం	पुस्तकं	<i>pustakaM</i>	book
గడియారం	गडियारं	<i>gaḍiyāraM</i>	clock/watch
కుక్క	कुक्क	<i>kukka</i>	dog
పిల్లి	पिल्लि	<i>pilli</i>	cat
ఏది	एदि	<i>ēdi</i>	which (pro.)
తలుపు	तलुपु	<i>talupu</i>	door
కిటికీ	किटिकी	<i>kiṭikī</i>	window
ఆయన	आयन	<i>āyana</i>	he (rem. hon.); that gentleman
ఎవరు	ऐवरु	<i>evaru</i>	who
మాష్టరు	माष्टरु	<i>māṣṭaru</i>	a male teacher
-గారు	-गारु	<i>-gāru</i>	an honorific marker
ఆమె	आमे	<i>āme</i>	she (pro.)
టీచరు	टीचरु	<i>ṭīcaru</i>	teacher (pro.)
ఈయన	ईयन	<i>īyana</i>	he/this gentleman (prox. hon.)
ఈమె	ईमे	<i>īme</i>	she/this lady or girl (prox. hon.)
ప్రిన్సిపాల్	प्रिन्सिपाल्	<i>prinsipāl</i>	principal (pro.)
డాక్టరు	डाक्टरु	<i>dāḱṭaru</i>	a doctor
విద్యార్థిని	विद्यार्थिनि	<i>vidyārthini</i>	female student
విద్యార్థి	विद्यार्थि	<i>vidyārthi</i>	male student

GRAMMAR NOTES

1.1. In this lesson equational sentences which are verbless in Telugu are introduced. These verbless sentences have a noun phrase (NP) as subject and another NP as predicate. A noun phrase can be a noun, or a pronoun or an adjective + noun combination. These sentences may be equated with Hindi and English sentences like:

వహ మేజ టే।   *That is a table.*

Here the ‘be’ form (‘is’ in the present example) which is called ‘copula’ is absent in the corresponding Telugu sentences. The article (*a, an* and *the*) which is normally used before a noun in English is not required in a Telugu sentence.

అది బల్ల.   అది బల్ల।   *adi balla.*   ‘That (is a) table.’
అయన డాక్టరు.   ఆయన డాక్టరు।   *āyana dāktaru.*   ‘He (is a) doctor.’

1.2. The following pronouns are introduced in this lesson.

	<i>to refer to remote objects</i>	<i>to refer to proximate objects</i>
Third person neuter singular	అది అది <i>adi</i>	ఇది ఇది <i>idi</i>
Third person human masculine honorific singular	అయన ఆయన <i>āyana</i>	ఈయన ఇయన <i>īyana</i>
Third person human feminine honorific singular	ఆమె ఆమె <i>āme</i>	ఈమె ఇమె <i>īme</i>

1.3. The interrogative words ఏమిటి *ēmiṭi* ‘what’; ఏది *ēdi* ‘which’ and ఎవరు *ēvaru* ‘who’ are also introduced in this lesson. ఎవరు *ēvaru* is used for human nouns, and ఏమిటి *ēmiṭi* and ఏది *ēdi* are used for neuter nouns. (animals and non-living objects)

అయన / ఈయన ఎవరు?   ఆయన / ఇయన ఎవరు?
āyana / īyana evaru?   ‘Who is he?’

An Intensive Course in Telugu

ఆమె / ఈమె ఎవరు?	आमे / ईमे ऐवरु?
<i>āme / īme evaru?</i>	‘Who is she?’
రామారావు ఎవరు?	रामारावु ऐवरु?
<i>rāmarāvu evaru?</i>	‘Who/What is Ramarao?’
విజయ ఎవరు?	विजय ऐवरु?
<i>vijaya evaru?</i>	‘Who/What is Vijaya?’
అది / ఇది ఏమిటి?	अदि / इदि एमिटि?
<i>adi / idi ēmiṭi?</i>	‘What is that/this?’
ఏది కుక్క / గోడ?	एदि कुक्क / गोड?
<i>ēdi kukka / gōḍa?</i>	‘Which is the dog/wall?’

1.3.1. Notice that the distinction between “what” and “who” in English sentences such as *What is Ramarao?* and *Who is Ramarao?* does not exist in Telugu. ఎవరు *evuru* when used as a predicate can stand for both *what* and *who*.

రామారావు ఎవరు?	रामारावु ऐवरु?
<i>rāmārāvu evaru?</i>	‘Who/What is Ramarao?’

But, when used as the subject of the sentences, it (ఎవరు *evuru*) normally denotes ‘who’ alone.

ఎవరు రామారావు?	ऐवरु रामारावु?
<i>evuru rāmārāvu?</i>	‘Who is Ramarao?’

1.4. -గారు -గారు -*gāru* is an honorific marker. When added to a human noun, it denotes respect to the person denoted by that noun. -గారు -*gāru* can go with a common noun as well as with a proper noun.

డాక్టరుగారు	डाक्टरुगारु
<i>dāṭṭarugāru</i>	‘doctor (hon.)’
లతగారు	लतगारु
<i>latagāru</i>	‘Ms. Latha’
రామారావుగారు	रामारावुगारु
<i>rāmārāvugāru</i>	‘Mr. Ramarao’

ఆయన డాక్టరుగారు.
āyana ḍāḱṭarugāru.

ఆమె లీలగారు.
āme līlagāru.

ఎవరు సీతగారు?
evaru sītagāru

आयन डाक्टरगारु।
 ‘He is a doctor (hon.)’

आमे लीलगारु।
 ‘She is Ms. Leela.’

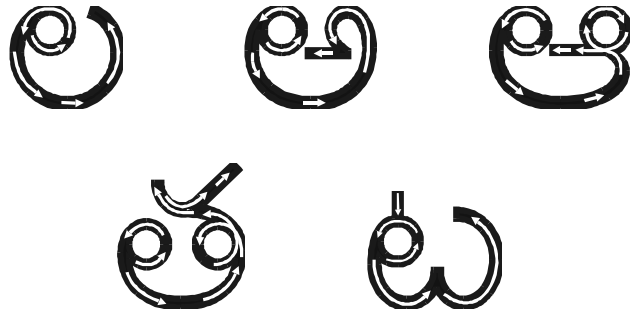
ऐवरु सीतगारु?
 ‘Who is Ms. Seeta?’

1.5. Telugu Script I

In this lesson and in the next four lessons to come the Telugu script is introduced. The script is presented not in traditional order, but in groups of letters - each group consisting of letters with similarities in their shape. The consonant symbols in Telugu script just do not represent the respective consonant alone, and they represent the respective consonants along with the vowel అ ఆ *a*.

1.5.1.

ల	అ	ఆ	త	ట
ల	అ	ఆ	త	ట
<i>la</i>	<i>a</i>	<i>ā</i>	<i>ta</i>	<i>ṭa</i>

An Intensive Course in Telugu

Read the following.

అల	ఆట	లత	తల
అల	ఆట	లత	తల
<i>ala</i>	<i>āṭa</i>	<i>lata</i>	<i>tala</i>
అలత	అతల	లతతల	
అలత	అతల	లతతల	
<i>alata</i>	<i>atala</i>	<i>latatala</i>	

1.5.2.

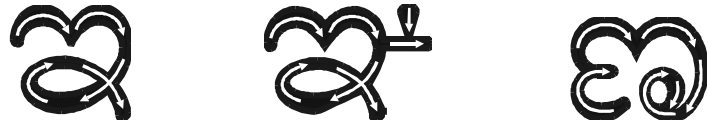
న	స	గ
న	స	గ
<i>na</i>	<i>sa</i>	<i>ga</i>

Read the following.

నగ	నస	గస	అన	తన	నటన	అలన
నగ	నస	గస	ఆన	తన	నటన	అలన
<i>naga</i>	<i>nasa</i>	<i>gasa</i>	<i>āna</i>	<i>tana</i>	<i>naṭana</i>	<i>ālana</i>

1.5.3.

ఇ	ఱ	ణ
ఇ	ఱ	ణ
<i>i</i>	<i>ña</i>	<i>ṇa</i>

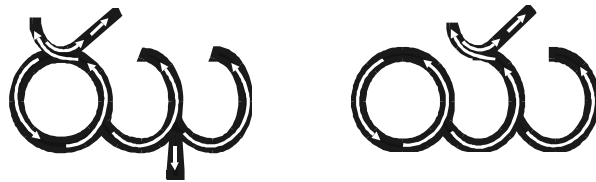

Read the following:

ఇల	ఇట	గణగణ
ila	iṭa	gaṇagaṇa

1.5.4.

○	ర	ఠ	ఈ	యు	య
·	ర	ఠ	ई	झ	य
<i>M</i>	<i>ra</i>	<i>ṭha</i>	<i>ī</i>	<i>jha</i>	<i>ya</i>

An Intensive Course in Telugu

1.5.4.1.   ○ $\dot{-}$ *M* is called *sunna* or *anusvāram* in Telugu. It occurs only after a vowel. That can be followed by nothing, i.e., word final position, or by a non-nasal consonant, i.e., a word medial position. The following chart shows the pronunciation value of the *sunna* in different positions.

	CONTEXT				PRONUNCIATION
Before velar stops	క	ఖ	గ	ఘ	ఙ్ velar nasal
	<i>ka</i>	<i>kha</i>	<i>ga</i>	<i>gha</i>	<i>ŋ</i>
Before palatal stops	చ	ఛ	జ	ఞ	ఞ్ palatal nasal
	<i>ca</i>	<i>cha</i>	<i>ja</i>	<i>jha</i>	<i>ɲ</i>
Before retroflex stops	ట	ఠ	డ	ఢ	ఱ్ retroflex nasal
	<i>ṭa</i>	<i>ṭha</i>	<i>ḍa</i>	<i>ḍha</i>	<i>ɳ</i>
Before dental stops	త	థ	ద	ధ	న్ dental nasal
	<i>ta</i>	<i>tha</i>	<i>da</i>	<i>dha</i>	<i>n</i>
Before bilabial stops	ప	ఫ	బ	భ	మ్ bilabial nasal
	<i>pa</i>	<i>pha</i>	<i>ba</i>	<i>bha</i>	<i>m</i>
Before semivowels	య	ర	ల	వ	మ్ bilabial nasal or
	<i>ya</i>	<i>ra</i>	<i>la</i>	<i>va</i>	<i>m</i> labiodental nasal
and fricatives,	శ	ష	స	హ	[<i>m̠</i>] as a dia-
	<i>śa</i>	<i>ṣa</i>	<i>sa</i>	<i>ha</i>	lect variation
and word final position					

Pronunciation of the Nasals

Coming to the pronunciation of the above said nasals, the velar nasal /*ŋ*/ is pronounced like the *n* in English words *bank*, *tank*, *monk* etc. and the palatal nasal /*ɲ*/ like the *n* in English words *pinch*, *messenger*, etc. The retroflex nasal /*ɳ*/, is pronounced like the *n* in English words like *pint*, *pond*, etc., but with a difference that for the English *n* the tongue touches the tooth-ridge where as for the

Lesson 1

Telugu retroflex nasal η the tongue goes further back and touches the dome. The same is the case with all the retroflex consonants in Telugu. In order to facilitate this position of touching the dome the tongue is folded backwards, and hence these consonants are called retroflex consonants.

The dental nasal is pronounced like the n in English words like *panther*, *month*, etc. The bilabial nasal m is like the m in English words *man*, *name*, *camp*, *bomb*, etc.

The labiodental nasal $\dot{m}$ is a dialect variation of the pronunciation of *sunna* or *anusvāram* $\circ \dot{-} M$, occurring in the word final position, and before the semivowels and fricatives. It (the labiodental nasal) is pronounced very close to the m in English word *emphasis*. Thus the *sunna* or *anusvāram* $\circ \dot{-} M$ serves as a common symbol for the above said nasals. This can be comparable to the consonant n in English occurring in words like *monk*, *tank*, *king*, *song*, *pinch*, *lunch*, *ginger*, *pint*, *sand*, *month*, *panther*, etc. It (the n) is pronounced as velar nasal in the words *monk*, *tank*, *king*, *song*, since the following consonants k and g are velar sounds. In the words like *pinch* and *lunch* it is pronounced as palatal nasal since the following consonants ch represent a palatal sound. Similarly, it is pronounced as alveolar nasal in words like *pint* and *sand* since the following consonants t and d are alveolar sounds, and in words like *month* and *panther* it is pronounced as dental nasal since the following consonants th represent a dental sound.

In this script lesson words with *sunna* occurring before dental stop త ta , the retroflex stop ట $ṭa$, and the velar stop గ ga , and in the word final position are presented. The pronunciation of *sunna* in these words, as stated above, is as follows.

WORDS	PRONUNCIATION OF <i>SUNNA</i>
గంత $gaMta$	$[ganta]$ dental nasal
గంట $gaMṭa$	$[gaṇṭa]$ retroflex nasal
గంగ $gaMga$	$[gaṅga]$ velar nasal
సగం $sagaM$	$[sagaṁ]$ bilabial or labiodental nasal

An Intensive Course in Telugu

Read the following

గంట	గంత	లయం	ఆలయం	ఆయన	ఈయన
గంట	గంత	లయ	ఆలయ	ఆయన	ఈయన
<i>gaMṭa</i>	<i>gaMta</i>	<i>layaM</i>	<i>ālayaM</i>	<i>āyana</i>	<i>īyana</i>

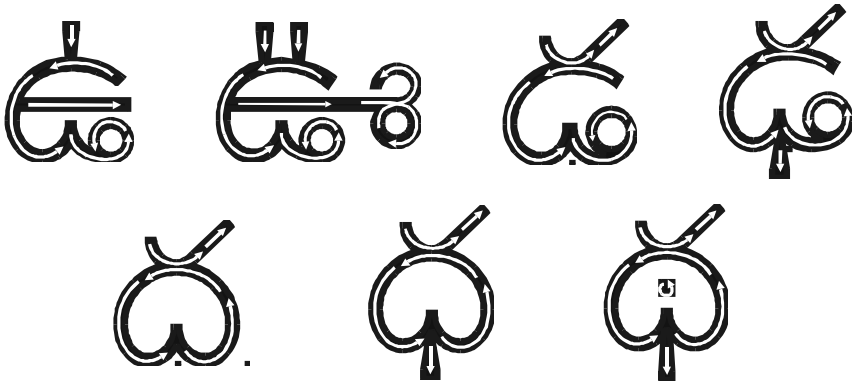
రంగం	తరంగం	అంత	అంతం	అనంతం	ఇంత
రంగ	తరంగ	అంత	అంత	అనంత	ఇంత
<i>raMgaM</i>	<i>taraMgaM</i>	<i>aMta</i>	<i>aMtaM</i>	<i>anaMtaM</i>	<i>iMta</i>

ఈగ	నగరం	గంగ	రసం	సరసం	ఝణఝణ
ఈగ	నగర	గంగ	రస	సరస	ఝణఝణ
<i>īga</i>	<i>nagaraM</i>	<i>gaMga</i>	<i>rasaM</i>	<i>sarasaM</i>	<i>jhaṇajhaṇa</i>

నయం	నయనం	తరం	ఇతరం	సగం	గణగణ
నయ	నయన	తర	ఇతర	సగ	గణగణ
<i>nayaM</i>	<i>nayanaM</i>	<i>taraM</i>	<i>itaraM</i>	<i>sagaM</i>	<i>gaṇagaṇa</i>

1.5.5.

ఉ	ఊ	డ	ఢ	ద	ధ	థ
उ	ऊ	ड	ढ	द	ध	थ
<i>u</i>	<i>ū</i>	<i>ḍa</i>	<i>ḍha</i>	<i>da</i>	<i>dha</i>	<i>tha</i>

Read the following.

ఉడత	ఉడ	దడ	గద	ధగధగ
उडत	ऊड	दड	गद	धगधग
<i>uḍata</i>	<i>ūḍa</i>	<i>daḍa</i>	<i>gada</i>	<i>dhagadhaga</i>
గంధం	అందం	గడ	ఆడ	రథం
गंधं	अंदं	गड	आड	रथं
<i>gaMdhaM</i>	<i>aMdaM</i>	<i>gaḍa</i>	<i>āḍa</i>	<i>rathaM</i>
ధనం	తలగడ	దయ	ఉదయం	ఉండ
धनं	तलगड	दय	उदयं	उंड
<i>dhanaM</i>	<i>talagaḍa</i>	<i>daya</i>	<i>udayaM</i>	<i>uMḍa</i>
ధనధన	ఉంగరం	ఆదరం	ఉదరం	ధర
धनधन	उंगरं	आदरं	उदरं	धर
<i>dhanadhana</i>	<i>uṅgaraM</i>	<i>ādaraM</i>	<i>udaraM</i>	<i>dhara</i>

1.5.5.1. Notice from the above examples that the *sunna* $\circ - M$, represents $\text{న్ న } n$ before $\text{ద డ } da$ and $\text{ధ ధ } dha$, and it represents $\text{ణ్ ణ } ṇ$ before $\text{డ క } ḍa$.

1.5.6. Read the following sentences.

అది కాయితం.	ఇది కలం.	అది గడియారం.
<i>aḍi kāyitaṁ.</i>	<i>iḍi kaḷaṁ.</i>	<i>aḍi gaḍiyāraṁ.</i>
ఆయన రవి.	ఈయన నారాయణ	ఆమె లత.
<i>āyana raṇi.</i>	<i>ēyana nārāyaṇa</i>	<i>āme lata.</i>
ఈమె సుగుణ.	ఈమె లీల	ఆమె సరస.
<i>ēme suguṇa.</i>	<i>ēme līla</i>	<i>āme sarasa.</i>

1.5.7. Rewrite the following sentences replacing the underlines letters with Telugu letters.

ఇది గోడ.	అది తలుపు.	ఇమి సీత.
<i>iḍi gōḍa.</i>	<i>aḍi talupu.</i>	<i>īme sīta.</i>
ఐయన నారాయణ.	ఆమె లత.	ఆయన రంగయ్య.
<i>īyana nārāyaṇa.</i>	<i>āme lata.</i>	<i>āyana raṅgayya.</i>